

duikelen; op het vlakke strand aangekomen werd eerst gecontroleerd of allen er heelhuids afgekomen waren en daarna werd er toilet gemaakt.

Toen dat klaar was marcheerde dit troepje, netjes in het gelid, Papa voorop, daarachter de twaalf parmantige jongen en heel achteraan Mama, over het strand met de bedoeling zee te kiezen en naar één van de zandbanken over te steken.

Zoo vlug als de ouders dit gedacht hadden zou het echter niet gaan, want toen ze halverwege het strand waren, kwam er heel langzaam tusschen hen en de zee iemand aansluipen.

„Halt” kommandeerde Papa en het bataljon stond stil; even beraadslaagde hij met de achterhoede — toen: „Rechtsomkeert . . . marsch” en terug marcheerden ze naar het duin.

De vijand zat hen echter vlak op de hielen; plotseling paniekstemming, *sauve qui peut*; probeeren maar om de duindoornboschjes te bereiken.

Aan negen jongen gelukte dit; drie waren er aan de vijand overgeleverd en wachtten geheel verbauwereerd af, wat het monster, dat daar zo heel langzaam aan kwam sluipen, met hen voor had. Ondertusschen had Mama haar geredde kindertjes op een veilig plaatsje verborgen en kwam nu haar man te hulp, die angstig rondfladderend, probeerde de vijand weg te lokken.

Steeds dichter kwam hij bij het drielal; nog vier meter, drie meter, twee meter . . . toen lag hij stil en klikte er iets; angstig-nieuwsgierig kwamen toen de drie dreumesjes, de raadgevingen van hun ouders negeerend, aarzelend op het monster, dat er toch zoo kwaad niet uitzag, inloopen. Op één meter afstand klikte er weer iets, maar onversaagd liepen ze door tot op een halve meter, toen er voor de derde maal iets klikte. (zie fig. 4).

Waarom hun ouders zich zoo druk maakten en steeds maar angstig rondvlogen begrepen ze niet; er was toch heelemaal geen gevaar bij, overlegden ze met elkaar met hooge piepstemmetjes.

Brutaal-vertrouwelijk stapten ze toen alle drie op hem aan, liepen over zijn handen, over zijn armen en pikten aan zijn tanden, lippen en nagels, elkaar steeds maar aanmoedigend (en de vijand voelde zich gelukkig het vertrouwen van die diertjes gewonnen te hebben).

Plotseling een verschrikkelijk geluid, een rare beweging van zijn kop, weer een paniek en alle drie gingen ze, zoo hard als hun kleine pootjes het toelieten, aan de haal.

— Ik moest niezen en had het niet langer in kunnen houden.

Een half uur later zat ik een eind verder op een duintop en zag heel in de verte, door de kijker, twee oude bergeenden met twaalf jongen zee kiezen, om op één van de zandbanken de opvoeding van hun kroost te voltooien.

Hellevoetsluis.

W. K. STEFFEN.

OSMIA CAEMENTARIA. (fig. 1)

Toen we begin Juli 1921 in Zwitserland in het kanton Graubünden waren, ontmoetten we daar veel een aardig metselbijtje, *Osmia caementaria*, dat zijn nest metselde in de oneffenheden van steenblokken, in de voegen van de uit keien gebouwde brug en ook vaak in de uitgehakte nummers van de steenen kilometerpaaltjes langs den weg. We doopten het diertje om zijn heen-en-weer vliegen, kleihalen, nestbouwen: het Zwaluw-bijtje.

Einde Mei 1934 nu waren we, mijn overleden man en ik, een week in Eperheide in Zuid-Limburg. En, terwijl we

Fig. 1. *Osmia caementaria* ♂ vergr. 4 ×.

daar het land in alle richtingen doorkruisten, trof het mij, dat toch hier, in ons eigen kalk- en krijtland, alle bestaansvoorwaarden voor dat aardige „Zwaluwtje” even goed vervuld waren, als in het schoone Graubünden. Ik durfde de koene veronderstelling, dat het bijtje hier voor zou komen, echter niet uitspreken; niemand wordt nu eenmaal graag uitgelachen, zelfs niet door zijn eigen man en ik hield dus alleen mijn oogen wijd open en mijn mond stijf dicht.

Toen we al haast weer naar huis moesten, liepen we tusschen Eperheide en Gulpen langs

Fig. 2. 2 Nesten van *Osmia caementaria* tegen een zwerfkei
± 1/2 gr.

twee dikke zwerfkeien aan den rand van een korenveld, en daar ineens zag ik de „Zwaluw”nesten. (fig. 2) Het hooge woord moest er toen wel uit en tot mijn vreugde werd ik niet uitgelachen, maar kreeg een pluim, want de nesten bleken inderdaad van *Osmia caementaria* te zijn. We hebben toen de wacht gehouden tot een bijtje zich vertoonde, maar bemachtigden alleen een ♂. 's Middags gingen we er nog eens heen om een foto te maken van de nesten, maar een ♀ kregen we niet meer te zien, en de volgende morgen moesten we naar huis.

Verdere bijzonderheden kan ik er helaas niet over meedeelen. Ik ben zelf niet bedreven in de systematiek en, ook wat het veldwerk betreft, altijd maar een helpend verlengstuk geweest van mijn man. Daar ik echter weet,

hoe belangrijk deze vondst in zijn oogen was, wilde ik er andere bijenvrienden even attent op maken. Ik meen, dat het bijtje nieuw is voor ons land. In de determineer-tabel staat hij er tenminste nog maar met potlood bijgeschreven.

Mogelijk komen er van de zomer gelukkige stervelingen in Epen of Gulpen en willen er eens op letten, of de „Zwaluwtjes” er weer zijn. Ik zal probeeren U aan de hand van de stafkaart 1 : 25000, No. 771 (Gulpen) er heen te brengen. De weg er naartoe loopt links langs Hotel „Ons Krijtland” over Landsraad, dan westelijk langs het Kruisbosch tot even benoorden de K van Kruisbosch een voetpad (stippellijn op de kaart) door het koren voert. Daarna de Oost-rand van het Wagelerbosch houden tot Berghheim, dan moet men langs de keien van onze nestjes komen. Mocht iemand ze vinden, dan wil hij mij dat wel even laten weten; het beste door een berichtje in „De Levende Natuur”, dan lees ik het vanzelf.

Het door ons gevangen manlijk exemplaar bevindt zich in de verzameling, die na den dood van mijn man naar het Zoölogisch Museum in Amsterdam is verhuisd en ondergebracht in het Koloniaal Instituut aldaar.

Bilthoven, Febr. '37.

C. M. BOUWMAN-BUIS.